

HEGYALJA.

Zemplénmegyei ismeretterjesztő hetilap,

tekintettel Tokaj-Hegyalja érdekeire.

Megjelen: hetenkint egyszer, Kedden reggel, egy egész iven.	Szerkesztői és kiadói iroda, Főutca, Gyulai ház, hová a kéziratok, pénzküldemények, és hirdetések utasítandók.	Felelős szerkesztő. és kiadótulajdonos: Borúth Elemér.	Előfizetési ár: Egészévre . . . 6 frt. Félévre . . . 3 frt. Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr
--	--	--	---

Előfizetési felhívás

A

„HEGYALJA“

második félévi folyamára.

Programmunk a t. közönség előtt ismeretes. Zemplénmegye közös érdeke, melyet eddig minden irányban előmozdítani igyekeztünk, ezentúl is törekvései k főrugója leend.

Jelszavunk: teljes függetlenség. E jelszó alatt fogunk harsolni továbbra is a szabadelvűség fegyverével, mindazon czélokért, melyeknek megközelítése társadalmi és ipar-gazdasági téren egyaránt kívánatos.

Tisztelettel fölkérjük tehát úgy a volt, mint a nap anyagi támogatása körén eddig kívül maradt t. megyei olvasó közönséget sziveskedjék lapunkat becses pártfogásába venni annak mielőbbi megrendelése által.

A lap előfizetési ára: félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Előfizetheti helyben a szerkesztőség, és Löwy Adolf könyvárus urnál. Vidéken minden postahivatalnál, a pénz bérmentes beküldése, avagy postai utalvány által.

S. a. Ujhely, június 21. 1870.

A „Hegyalja“ szerkesztősége.

A testi büntetésről.

Népünk nem rossz, s ha jellemében általában megróható jelességek mutatkoznak, az nem az 1848-ban létrejött felszabadulásnak, de azon behatásoknak tulajdonítandó, miszerint az előbbi bécsi kormánypolitika a helyett, hogy a törvényhozás útján tette volna, törvényen kívül hozta be az urbért, hogy mintegy megmutassa a föld népének, miszerint a császári udvar és környezete az, mely őr uraik önkényétől felszabadítja, ezen kormánypolitika az 1848 előtti időkben is megtett mindent, hogy a népet az absolutismus támogatása érdekében az alkotmányos értelmű értelmiség ellen támaszul megnyerje, ezen kormánypolitika s annak titkos szolgái még azon hitet is elterjesztették népben, mintha az 1848-ban megnyert felszabadulást régen megadta volna a császár és csak az urak tartották azt vissza, mintha minden földterület, minden község számára eredetileg és jogilag az övék lett volna, és az urak abból, vagy azt egészen maguknak csak erővel foglalták volna el. Az ilyen doktrínák, melyek vidékenként némely gyökeret vertek, még egész nemzeteken át nem lesznek kiirthatók, kivált midőn még az 1846-ban Galliciában törvények által, — midőn t. i. ott 10 frtot osztogattak az értelmiség élve, vagy halva hozott fejeiért, — időnként támogattak.

De azért, hogy népünknel ily doktrínák levén elterjedve, nála irántunk értelmiség iránt, bizalmatlansággal, s a gyűlölet boszu és irigység egy bozontos vegyületével is találkozunk, ha mi ismét a megvetés és a felette való uralgást tovább is követjük, és a botbüntetést tovább is fenntartjuk, és a botbüntetést tovább is fenntartjuk irántában tartani, holott saját ülni való tagunkat attól szépen megkíméljük, igen nagyon hibázunk.

Az irányunkban való bizalmatlanság és gyűlölet, a néha néha kitérő kihágás vagy gorombáskodás mindaddig meg fog ujulni, sőt félek, hogy növekedni fog, míg magunk nem fogunk változtatni magunk viselkedésén, mindaddig míg követelni fogjuk, hogy nekünk minden nem tekintélyes ember térjen ki, mert mi tekintélyesek vagyunk. sat.

Sőt épen ellenkezőleg, én például minden embernek kitérek, (s lovaim már anyira megszokták, hogy magok térnek ki,) mégpedig nem csak a fennebbi nézetből, de azért is, mert az én és minden tekintélyes ember lóva szekere könnyebben térhet ki, mint a nem tekintélyes szegényebb embernek gyengébb lóva, és nehezebb szekere. Ha azt mondaná nekem valaki, hogy ő olyan úr mint én, tökéletesen igaza lenne. Én nem nevezek senkit még az utolsó fokon álló szegény embert sem te-nek, én csak azt szóllítom bizalmasan akihez a barátság és jó ösmeretség kötetelke fűz.

Szünjünk meg aristokraták

lenni a közönség irányában, s azonnal nagyobb bizalommal fog a közönség legkevésbé művelt része is irányunkban viselkedni; Eugén mindig fájdalmas érzés fog el, ha látom miként szállítja tenek a kaput ember, vagy éppen a szolgabíró a nép minden tagját, még a bírót is és a legöregebbeket is. Tudom, hogy van nem egy olyan szolgabíró aki ezt nem teszi, de megnevezhetjük olyanokat is, akik ettől elnemen tudnak szokni, — sőt olyat is aki épen most szokik reá, mer néhány év előtt zsenge koránál fogva még nem tehetette.

Ha mind ezekhez azután még fenntartjuk soká a botbüntetést, akkor igen természetesen nemzedék nemzedék után fog születni s kihalni s mindenik kebelében beune fog élni a bizalmatlanság és gyűlölet irántunk az értelmiség iránt, mely értelmiség csak a nyelve végén hordja a szabadelvű és demokrat igéket, de tettenben aristokrata.

Ha börtönök nincsenek építeni kell azokat; — de nem telik talán az országos budgetből?! mert sok az államadósság, melynek költségeit viselnünk kell. Erre csak azt felelem: hogy mindenre, t. i. népnevelésre börtönökre, jó igazság kiszolgáltatásra. közintézetekre sat. telui kell, s ha az adóból nem telik, még kölcsönből is kell mindezeket fedeznünk, mert csak ezek által juthatunk, és állhatunk meg a civilisált nemzetek s államok sorában s majd ha ezekkel egy sorban s becsülettel megáll-

D) Silány bortermő hegyalja,

szőlőfajok:

Ezekről általában véve csak azt mondhatjuk, hogy kedvezesei a közönséges kapásoknak, kik korántsem a jó, hanem egyedül csak a sok után törekszenek, a miért e fajokat csak névszerént soroljuk elő: polyhos, boros, biala, fehér és vörös boros, alföldi, gerzely alanttermő stb.

De hogy a Hegyalján ezen felsorolt és értékek szerint osztályozott rendes fajokon kívül még sokkal több szőlőfajok előfordulnak, melyek főleg egyesek s passionatus gyűjtők kezei között találhatók fel, kitűnik egy lajstromból, melynek átengedését nagytiszteletű Nagy Mihály tályai lelkész ur szíveségének köszönjük. Ezen nyomtatott lajstrom szerint állírták ki az 1864-diki sáros-pataki kiállításon, mely herczeg Brezenheim Nándor elnöklétében rendeztetett, nem kevesebb, mint 163, melyek közt egyébaránt számos synonym fajok is vetettek fel.

Igen természetesnek találjuk, hogy a hegyaljai szőlőgazda, ki vidékének rendkívüli előnyös körülményeinél fogva újabb próbákra és kísérletekre annyira feljogosítva, de ösztönözve is érezheti magát, nem csoda — mondjuk — ha homi dicsért újabb szőlőfajokal szeret kísérleteket tenni, de azért mégis meg van győződve minden gyermek a Hegyalján arról: hogy az aszú készítés dolgában jobb faj nincsen, mint a formit, minei fogva a Hegyalján tartható a legértelmesebb szőlőgazdának, a furmintját lehető legkizárólagosabban zsarolja el.

A szőlőnek télire való betakarását nem tartják okvetlen szükségesnek, az aljakat kivéve; de a nyitás, vagyis a szőlőnek kora társasággal történendő felkapálása dívik mindezt azért, mert szükségesnek tartják, hogy a föld 1-ór a metszés előtt felporhanyitassék, és or, hogy a tökéek ezuttal a harmat-gyökerek is megtisztíttassanak. A nyitást követi nyomomban a metszés, mely a lehető legtisztább fej metszés,

A tökéek tölgyfakarókkal látvák el, de soatlanok; soros szőlőkre csak elvételre akad az ember, kivéven az ujhelyi hegyeket, melyek e tekintetben jó példával járnak elő. A válogatásnak alig találni példait, de a kapálás nagy szorgalommal vitetik véghez 4-szer kétágu kapával, mely a nehéz munkálatu nyirkos és kövecses talajokban elkerülhetlenné válik.

Látni ezekből, hogy Hegyalján s szőlőknyári munkálatása keveset tér el a más vidékektől, de anél több sajátosságokkal járnak a helyi munkák főleg azért, mivel a hegyaljai szőlőnek nagy része meredek fegyésnél fogva a kövő gátak (terrasseok) rakását elkerülhellen szükségessé teszi; mivel pedig a sebes esők rohamai, daczára a kőgátaknak, mégis gyakran elhordják a földet, kénytelen a hegyaljai szőlőgazda azt földelével, vagy amint itt nevezik, torkolással ismét helyreállítani. E végett szokássá vált barlangokat vagy pinczeforma meneteket ásni ki a szőlőkben, melyek földjével a tökéket ismét meghordják s feltöltik. Miután a szőlők alsó talaja jobbára kőpó, vagyis rhyolit-törmelék, avval töltik fel a tökéket, tapasztalattól azt tudván, hogy a mivélésnek alávetett köpör a levegőbeliek behatása alatt majdan trágyahatást gyakoroland a tökéek tenyészetére; a barlangokat melyekből a földet vagy köpört nyerik, Liktoroknak nevezték el. — De a trágyázásnak, — itt s ü l y e s z t é s n e k — is gyakran veszik hasznát, s nemcsak döntések alkalmával, hanem egyenesen a töké körül ássák fel a földet, s látják el a töké körületét a kellő mennyiségű tápanyaggal. A kivesszett tökéek helyeit döntéssel, homlitással egészítik ki, melyek közt az őszszel csináltaknak adják az elsőbbséget.

A vasuti bejáró bizottság.

A magyar gácsországi vasut bányász hononai darabjának közigazgatási bejárása e hó 11-én 12-én és 13-án eszközöltetett.

A számos bizottság, melyben a kormányt Rózsashegyi Pál osztálytanácsos, egy főmérnök, és egy mérnökigazgató, a hadügyminiszteriumot egy tábornoki százados, a megyét Szirmay József alispáni helyettes, az alapító társulatot az igazgató tanács egy tagja: Szirmay Ödön, azután egy felügyelő mérnök és egy főmérnök, a vállalkozókat a műszaki igazgató és alulirt képviselte, s ők magok is jelen voltak, számos fogatokon 11-én reggel Pazdicsra ment, hol is

legelőbb a bányász indóház helyisége megszemléltetett, s mivel az műszaki nehézségek miatt az országut mellé helyezni nem lehetett, az a bányász-butkai közlekedési út mellé lesz helyezendő, azután elhatároztatták a bányász-laskiságyi krasznócezi és moesári határokon szükséges hidak és átvezetek, átjáró és párhuzamos utak, ezeknek helyzete, szélessége, s hosszassága. Ugyanez történt meg 12-én Nagymihályban, ezen s a topolyáni-petrócezi-nátafalvai és sztankócs-pusztai határookra nézve, és 13-án Ormezőn a mark-csemernyei örmezői és barkói s még az aapon Homonna a homonnai határra nézve.

Pazdicson Szirmay József, Nagymihályban Sztáray Antal, Ormezőn: Szirmay Sándor grófok házában s Homonnán Braun Ignác vállalkozónál pihenték ki magokat a bizottság tagjai a fáradsalmas, de azért minden lényeges vita nélkül lefolyt munka után.

A bizottság egy mértföldnyi darabot kézen talált a vasutból a n. mihályi határban, mely a topolyáni és petrócezi határokon át folytatattatik Homonna felé, s a jövő héten Homonnától lefelé fog elkezdetni.

M y V.

A XIV izr. községkerület megalakulása

Tudvalevő, miszerént b. Eötvös József ő exceleniája a mult év elején ülésezett izr. congressus, a honi zsidóság autonom szervezkedésére irányzott szabályzatának, ő felsége által törént szentesítése után, az ezen congressus által megállapított „átmeneti intézkedések” alapján Magyar és Erdélyország 26 kerületre osztott zsidóságának ugyanannyi biztost nevezett ki ideiglenesen, hogy azok a községi szervezkedéshez szükséges előmunkálatokat végezzék. Választásában ő exc. izr. bizalmi férfiak sugallatát követve, mint az másképp nem is volt várható, igen tapintatosan járt el. Zemplénmegye mint a XIV kerület biztosál d. Ungar Sam. urat nevezte ki. Hazánk nagyobb részében már megtörtént a községi szervezkedés, és csak Felsőmagyarországon maradtunk kissé hátra, ami egyrészt a „Hitör” című hitörült egyesület a rend és felvilágosodás elleni roppant izgatásaiban, másrészt a műveltebb és haladottabb izraeliták indifferens voltában találja magyarázatát.

Vidéünk izraelita lakosai véletleket képeznek. V a g y vakbuzgók, minden modern műveltséget gyűlölők, vagy olyanok, kik műveltség tekintetében korunk színvonalán állnak, de nem sokat törődnek vallásukkal v. jobban mondva vallásuk ceremóniáival. De a valódi művelt egyén nem elégszik meg azzal, hogy ő maga fölvilágosodott eszméket vall, s hogy nem osztja némely hitfelei középkori nézeteit, hanem környezetére is kíván hatni, hogy azt magához azon műveltségi polezra emelje, melyet maga elfoglal. — Megyénkben azonban kevés ily férfi van, részint mivel többszöri művelési kísérleteik eredménytelenségétől visszaritadtak, részint mivel azt még megkísérteni sincs kedvük. Ezt az ügy érdeke kívánja, hogy ne riasztassuk vissza magunkat sikertelen kísérletektől, s így szívvel üdvözljük dr. Ungar urat, hogy községkerületünk rendezése végett, kicsinyes magán és mellék- érdekeket mellőzve, végrehalára egybehívta a megye izraelitáinak képviselőit.

Dr. Ungar Sámuel, mint kerületi biztos, Junius 3-án a „korona” című vendéglőben megnyíván az ülést, a congressus történetét adja elő rövid visszafoglalással. Kifejti, miszerént a közoktasági minster ő excelleniája igen correct, alkotmányos uton járt el, midőn az egybehívandó congressus megalakulásához szükséges választási szabályzatot izraelita értekezlet által dolgoztatta ki, hogy ne tekintessék octroyálnak; felsorolja a számtalan concessiót, melyet a haladó párt az u. n. orthodoxok irányában a béke és egyetértés fontartása kedvéért annyi odaadással engedett, — Különösen meglepő volt szónok azon nyilatkozata, miszerént Ujhely izr. községe, miután azon felszólítására, hogy a szervezkedéshez szükséges képviselőválasztást foganatosítsa, igenlőleg felelt, csak a sz. ünnepek miatt néhány napi türelemre kérve, pár nappal később már a par ordre du mufti elkészített könyomatu óvással lépte meg, mely. alkalommal, a helybeli izr. község elöljárója, Grosz Móses bünös vizsgálást követett el hivatalával, mennyiben a kisebbség véleményét küldötte által a ker. biztosnak mint mérvadót. — Fölszólítja a je-

lenlevő tagokat, miszerént válaszáik meg keblükből a kerületi elöljáróságot és békebírósságot, biztosi működését ezennel befejezettnek nyilvánítja.

Megválasztattak: Dr. Ungar Sam. Hononáról elnökül, Rosenwald Fischel Tolcsváról alelnökül, fölkiálással Választmányi tagokul: Kranzthor János és Stern Adolf (Homonna) utóbbi egyszersmind jegyzőül, Kohn Bernáth (Tálya), Fuchs Mór (Csemernye), Reichard Ignác egyszersmind pénztárnokul, Dr. Friedlieber egyszersmind jegyzőül, Bermann Imre, Klein Jakab, Kornstein Mór. Az utolsó öt tisztségviselő mind s. a. ujhelyi. A békebírósság elnökeül: Szöllősy Bernáth elnökhelyettes: Dr. Schön Vilmos, Tagokul: Láng Jós (Tolcsva) Heymann Sándor (Csemernye) Landau Dávid (u. o.) Bermann Imre, Pollatsek Sámuel.

Elintéztetvén még néhány csekélyebb érdekű tárgy, a gyűlés feloszlott.

B y

Hirharang.

Felhívás. Most midőn a katolicusok helyzete felett minden oldalról nehéz fellegek tornyosulnak, és válságos események előesetében állunk, kell hogy egymás közt tisztába legyünk a teendőik felett és tömörülve sulyt adhassunk jogos követeléseinknek.

Sorakozunk tehát, — hadd nyilvánuljon a közhangulat, és meggyőződjék a közvélemény, miként megküzdve a rágalmak és baltéletekkel nem akarunk magunk részére semmi főlényt vagy előjogokat, — de jogosult kívánalmaink mellett készek vagyunk együttesen megküzdenni.

Felkérem ez okból Zemplénmegye összes egyházi és világi katolicusait, hogy f. évi június 22-én délutáni 3 órakor S. a. Ujhelybe a megyeház nagy terembe tartandó tanácskozományra megjelenni sziveskedjenek.

Kelt S. a. Ujhely 1870. június 13.

B. BARKÓCZY MIHÁLY.

(!) **A mult héten** két, igen élvezetes napnak voltunk részesei. Ertjük alatta a m. kir. honvéd és a közös hadsereg tisztikara által tartott tiszti czellövészetet. Az elsőnek színtere a „Magas hegy” tulsó oldalán fekvő, valóban regényes „Bodnár völgy”, az utóbbié pedig a Bányáska felé vezető országút mellett tért volt. — A szívélyesség, melyel mindkét tisztikar fogadta a szépszámmal odaérkezett polgári vendégeket, valóban azon antik magyar vendégszeretethez sorozható, mely fájdalom, napjainkban oly ritka, s leginkább már csak emlékeiben él. A czellövészet után, melyben a katonain kívül, a polgári osztályból is néhányan kitüntek — zöld galyakból ügyesen készített teberna fogadta be a jelenvoltakat, hol izletes, táboriasan készült ételek, s üdítő italok élvezete közt, elmés toasztok kíséretében, késő estig a legkedélyesebb mulatság folyt, amikor is mindkét hadsereg főtisztjeinek megköszönve szívélyességét, az egész társaság haza távozott.

(!) **F. hó 17-én** vagy is pénteken fogott el városunkban egy hirhedt, s közel egy éve már a megyeház börtönéből fényes nappal megugrott Szőke J. nevű furfangos rabló, városi főcsendbiztos Szemes K és segédje által. Az elfogatás részleteiről nem birunk kellő tudomással, azonban legközelebb közölteendjük azt. Az erélyes csendbiztos — mint értesülünk a rabló kézrekerítése folytán 40 ft jutalmat kapott, mely jutalom mellett megérdemli még; hogy e buzgó tetteért általunk, mint a nyilvánosság organuma által, a nagy közönség előtt is megdicséressék.

Beküldetett. A „Diana” fürdőhöz vezető Ronyvahid előtti szemethalmaz, még azon kis közönséget is — mely e mulató helyet látogatja — maholnap elfogja riasztani. Fölkérjük a városi t. hatóságot, intézkedjék miharabb e szeméttárolások eltávolításán s jövőre büntetlenül ne engedje meg: hogy e különben is szük közlekedési pontra bárki is szemetet avagy földet hordathasson.

Többen.

(!) **Jőő Szombaton** Zsembery Ede jeles táncmester fogja próbabálgját a Diana fürdő termében megtartani. E sok elvet ígérő mulatságra fölhívjuk a t. cz. közönség figyelmét.

Hirdetések díja:
egy hasábos petit sor egyszeri beiktatásánál 7 kr. kétszerinél 6 kr. többszörinél 5. kr. Bélyegdíj: külön 30 kr.

HIRDETÉSEK.

A nyílt térben minden hasábos garmond sor díja: 10 kr. mindig előlegesen fizetendő.

A zemplénmegyei keresk. ipar-termény- és hitelbank igazgatósága részéről

köztudomásra hozatik, miként a bank főpénztárában mindenféle tőzsdei érték-papírok, a napi árfolyam szerint, csekély provísió levonása mellett vásároltatnak, és el is adatnak.

Mindenféle szelvények valamint, arany és ezüst vert pénzek, nemkülönbön idegen papír-pénzek is beváltatnak.

Értesítetik egyszersmind a t. közönség arról is, hogy — tekintetbe véve, miként az egyeseknél megynkben kisebb és nagyobb mennyiségben sok arany és ezüst vertpénz parlagon hever és így egy nagyobb mennyiségű pénz érték csakis azon okból van a forgalomtól elvonva, minthogy a felek érzépzézeit természetben megtartani óhajtják a lent irt bankigazgatóság elhatározta, hogy mátol kezdve vert pénzeket is fogad el betétül 4 % tóli kamatozás mellett és kötelezi magát az eként betett összegeket a betéti általános szabályok szerint természetben visszafizetni.

Elfogad továbbá értékpapírokat u. m. eredeti sorsjegyeket államkölesöni kötelezvényeket földhitelintézeti zálogleveleket vasutirészvényeket és más tőzsdei papírokat letétemény gyanánt — mely letéteményt a bank előre meghatározott felmondási határ idő után nemcsak természetben az illetőknek vissza szolgáltat; hanem a tőzsde érték szerinti összegtől 1/2 %-t fizet egy évre számítva.

Kelt S. a. Ujhely májushó 13-án 1870.

A ZEMPLÉNMEGYEI keresk. ipar-term. és hitelbank IGAZGATÓSÁGA.

REICHARD testvérek

S. a. -ujhelyi vegyeskereskedő cég ajánlja a nagyérdemű közönségnek, bizományban lévő:

- 1) Boroszlói Meyer G. A. W. világhírű fehér mellszörpét, mely mindennemű idült köhögések, mellfájások, náthaláz, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdő elnyálkásodás ellen világszerte a legkielegítőbb sikerrel használtatik.
- 2) A híres pagliano féle szörpöt (Pagliano florenci tanártól).
- 3) Dr. Pearce Eedw. gyomorszeszt mindenféle gyomor-bajok, étvágyhiány, gyomorgörcs és főfájás ellen.
- 4) Török Józ. fogszivarkait.
- 5) Króczter Ágoston gillszta-csokoládéját.
- 6) Gruber macassar-olajhajkenőcsét.
- 7) Mixtura stomachohepatika-féle erősítő italt, mely erősíti az idegeket s különösen a gyomrot, a beleket, s előmozdítja az étvágyat; továbbá jó sikerrel használható a meghűtések ellen s így különösen ajánlható azoknak, kik foglalkozásuknál fogva, a hideg lég befolyású-ak vannak kitéve, valamint a lábadozóknál kitünően jó hatást gyakorol.

8) A kassai műmalom liszkészítményeinek raktárát, hol eme ké szítmények a folyó árjegyzék szerint, vitélér számítás nélkül, a leg nagyobb meennyiségben bármikor feltalálhatók, ezen kívül.

9) Mindenféle fűszer-, norimbergi-, dísz-, porcellán-, s köcedény-árukat melyek fennirt kereskedőcégnél, a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

10) Szállítmányi és bizományi üzletét.

11) Végül a fentebbi cég tisztelettel tudatja a t. cz. közönséggel miszerint f. évi áprillhó 1-től kezdve, a felsőmagyarországi gőz- és mű, malmok, lisztiszállítmányaitkat in gycn zsákokban határozván kiszolgáltatni: az eddig használatban volt kassai műalmi zsákok, a betett, illetőleg felszámított összeg lerovása mellett, csakis f. é. májushó 25-ig vétetnek vissza; a határidőn túl pedig csak annak becsérteke térítetik meg.

SZÓLÓ VÁLTÁSI KÖTVÉNYEKET,

valamint bármennyű értékpapirt vagy részvényt, a napi árfolyam szerint vesz és elad Miskolcon

Lichtenstein és Fűrész (szöveg)